

підприємство», «асоціація», «корпорація», «концерн», «консорціум» із елементами методу бухгалтерського обліку та з'ясовано їх вплив на побудову системи бухгалтерського обліку внутрішніх розрахунків. Запропоновано визначення таких термінів, як «група пов'язаних сторін» та «група взаємопов'язаних підприємств».

1. Амеліна О.В. Креативний облік та маніпулювання фінансовою звітністю / О. В. Амеліна // Вісник Львівської комерційної академії / [ред. кол. : Башиян Г.І., Анопій В.В., Вовчак О.Д. та ін.]. – Львів : Вид. Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 35. – 482 с. – С. 9–12. 2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. 3. Даценко І.В. Спільні підприємства у контексті чинного законодавства / І.В. Даценко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/7290>. 4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15 травня 2003 року № 755–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/755-15>. 5. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» 15 березня 2006 року № 3528-IV: за станом на 15 січня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3528-15>. 6. Костюченко В.М. Методологія й організація обліку і аналізу діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці: дис... д-ра екон. наук: 08.00.09 / Костюченко В.М. – Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К., – 2008. – 410 с. 7. Кузнєцова С.А. Міжнародна та вітчизняна практика складання фінансової звітності / С.А. Кузнєцова // Академічний огляд. – 2007. – № 2. – С.47–54. 8. Лучко М.Р. Консолідована фінансова звітність: системний підхід до побудови та розвитку : дис... д-ра екон. наук: 08.00.09 / Лучко М.Р. – Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К., – 2008. – 432 с. 9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.07.99 р. № 163. 10. Поняття та суть промислово-фінансових груп. Загальні засади функціонування ПФГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inpros.com.ua/500>. 11. Уманців Г.В. Організаційно-методологічні засади консолідації фінансової звітності групи підприємств / Г.В. Уманців, О.В. Лисенко // Світ бухгалтерського обліку. – 1999. – № 2. – С. 43-49. 12. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.

УДК 657

Н.С. Ліба

Мукачівський державний університет,
кафедра обліку і контролю сфери послуг та соціальної структури

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

© Ліба Н.С., 2012

Обґрунтовано теоретичне значення інновацій як об'єкта обліку, розкрито підходи до їх визначення. Здійснено огляд класифікації інновацій на основі досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, а також розглянуто завдання обліку інноваційної діяльності.

The theoretical value of innovations is reasonable as an object of account, going is exposed near their determination. The review of classification of innovations is carried out on the basis of researches of home and foreign authors, and also the considered tasks to the account of innovation activity.

Постановка проблеми. За сучасних умов орієнтації економіки України на підвищення конкурентоспроможності надзвичайно важливого значення набуває активізація інноваційної діяль-

ності, оскільки без цього неможливі прогресивні структурні зрушення у країні, суттєве оновлення реального сектору й загалом забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави.

Інновації нині стають основним засобом збільшення прибутку суб'єктів господарювання за рахунок задоволення ринкового попиту й зниження виробничих витрат порівняно з конкурентами. Розвинена наука, доступ до новітніх технологій та ефективні освітні технології нині є важливими складовими моделі стійкого розвитку передових країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню основних напрямів обліку інноваційних процесів, формуванню інформації про витрати інноваційного характеру, визначенню методів їх групування та джерел списання приділяють недостатньо уваги.

Питаннями організації та методології обліку інновацій займається ряд фахівців з бухгалтерського обліку, а саме: Я.Д. Крупка, М.С. Пушкар, О.В. Кантаєва, О. Міняков та ін.

Мета статті – розкрити сутність і значення інновації як об'єкта бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу. В умовах ринкової економіки інновації сприяють інтенсивному розвитку економіки, забезпечують прискорене впровадження у виробництво останніх досягнень науки і техніки, повніше задовольняють потреби споживачів у різноманітній високоякісній продукції і послугах.

Для розуміння цілей і завдань обліку інноваційної діяльності розглянемо значення термінів «інновація», «інноваційна діяльність».

Слово *innovation* (анг.) утворене з латинського «новація» (новизна, нововведення) і англійського префікса «ін», що означає «в», «введення». Отже, у перекладі з англійської «інновація» означає «введення нового, відновлення».

Впровадження нового у господарську практику визначається як нововведення, тобто з моменту прийняття до поширення новація набуває нової якості й стає інновацією.

Отже, інновація – це нововведення, яке пов'язане з науково-технічним прогресом (НТП) і полягає у відновленні основних фондів і технологій, в удосконаленні управління й покращенні економічних показників підприємства.

Інновації є необхідною умовою розвитку виробництва, підвищення якості та кількості продукції, появи нових товарів і послуг.

У ринкових умовах інновації охоплюють усю економіку, зокрема продуктивні сили (засоби виробництва, навчання працівників) і виробничі відносини (форми і методи управління, поділу, спеціалізації й кооперації праці).

Відповідно до міжнародних стандартів інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, що втілюється у вигляді нового або удосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності, або нового підходу до соціальних послуг.

Згідно із Законом України „Про інноваційну діяльність” інновації – це новостворені й вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Слід розрізняти терміни «новація» та «інновація». Зокрема, це порівняння перекликається з наведеним поняттям «нововведення». Новація – продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результат фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення ефективності виконання робіт. Новації – це відкриття, винаходи, нові або вдосконалені процеси, структури, методики, стандарти, результати маркетингових досліджень тощо. Однак усвідомлення цінності новації, а значить, доцільності її впровадження, не приходить одразу після її появи. Має пройти певний час, перш ніж буде оцінена потенційна вигода від впровадження новинки та ініційовано її виведення на ринок. Ідеться про інноваційний лаг. Інноваційний лаг – період між появою новації та її впровадженням [3, с. 90].

З моменту прийняття новачії до реалізації та поширення вона набуває нової якості, тобто стає інновацією. У світовій економічній літературі існує багато визначень інновації, причому вітчизняні науковці часто синонімом терміна «інновації» вважають термін «нововведення». Термін «інновація» запровадив австрійський економіст Йозеф Шумпетер (1883 – 1950), який у 1912 р. у праці «Теорія економічного розвитку» вжив словосполучення «нова комбінація», маючи на увазі нову якість засобів виробництва, якої досягли певними поліпшеннями існуючого обладнання, введенням нових засобів виробництва або систем його організації. У наступних працях Шумпетер замість терміна «нова комбінація» вживав термін «інновація» [5, с. 8].

Залежно від об'єкта і предмета дослідження інновації можна розглядати:

- як процес (Б. Твісс, А. Койре, П. Пінінгс, В. Раппопорт, Б. Санта, В. Кабаков, Г. Гвішіані, В. Макаров та ін.);

- як систему (Н. Лапін, Й. Шумпетер);

- як зміну (Ф. Валента, Ю. Яковець, Л. Водачек та ін.);

- як результат (А. Левінсон, С. Бешелев, Ф. Гурвич) [3, с. 98].

У сучасній економічній літературі інновацію розглядають також у динамічному й статичному аспектах. Розходження цих підходів полягає в тому, що якщо інновація розглядається як процес, що розвивається в часі, то їй властива наявність точно виражених стадій. У разі ж розгляду інновації в статичному аспекті вона є кінцевим результатом науково-виробничого циклу.

Для формування наукового підходу до визначення поняття «інновація» з позицій управлінського обліку доцільно провести систематизацію численних поглядів на її сутність. Виділяють п'ять основних підходів:

- 1) об'єктний; 2) процесний; 3) об'єктно-утилітарний; 4) процесно-утилітарний; 5) процесно-фінансовий [2, с. 5–6].

За об'єктним підходом нову техніку і технологію розглядають як інновації. Розрізняють базисні інновації, які впроваджують великі винаходи й стають основою формування нових поколінь і напрямів техніки; поліпшуючі інновації, які звичайно впроваджують дрібні й середні винаходи переважно у фазах поширення й стабільного розвитку науково-технічного циклу; раціоналізаторські інновації, які, як правило, спрямовані на часткове поліпшення застарілих поколінь техніки й технології і звичайно гальмують технічний прогрес. Базисна продуктова інновація – коли конструкція, матеріали відрізняються від попередніх аналогів. Такі інновації скеровані на освоєння нових поколінь машин і матеріалів і ґрунтуються на принципово нових технологіях або на сполученні наявних технологій у їх новому застосуванні.

Поліпшуючі інновації спрямовані на продукт, вартісно-якісні характеристики якого змінені з використанням найефективніших товарно-матеріальних цінностей. Такі інновації удосконалюють наявні покоління техніки, створюють нові моделі машин і видів матеріалів, поліпшують параметри надання послуг. Радикальність інновації визначає ступінь зусиль для її здійснення.

У межах цього підходу розподіл інновацій на базисні й поліпшуючі визначає специфіку концепції організації їх управлінського обліку, перелік субрахунків, необхідних для одержання й систематизації інформаційних масивів. Так, для побудови ефективної системи збору даних для прийняття рішень з приводу впровадження й функціонування будь-якої радикальної інновації досить розробити й ввести в робочий план рахунків додаткову аналітику відносно факторів виробничого процесу. Цей процес не є особливо складним, оскільки радикальна перебудова виробництва, як правило, відбувається у вигляді реалізації інвестиційного проекту на основі бізнес-плану, де вже визначено основні показники, у контролі й моніторингу яких і полягає основна мета системи збору даних для прийняття управлінських рішень. Та й сам бізнес-план припускає наявність досить відособленого сегмента фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта. Завдання полягає лише у визначенні ступеня деталізації, що забезпечить необхідну й достатню точність одержаних даних для досягнення необхідної оперативності прийняття управлінських рішень. Система збору інформації, потрібної для прийняття рішень в процесі впровадження й функціонування поліпшуючих інновацій, повинна враховувати те, що вони впроваджуються у вже наявні технології зі сформованою методикою одержання інформації для прийняття управлінських рішень. Специфіка організації системи управлінського обліку в цьому

разі полягає у виділенні центрів витрат, відповідальності та місць виникнення витрат, які відносяться до інноваційного сегмента діяльності організації.

У межах процесного підходу під інновацією розуміють комплексний процес, який передбачає розроблення, впровадження у виробництво й комерціалізацію нових товарів, техніки, технології, організаційних форм тощо. З огляду на сутність цього підходу, розроблення й впровадження системи управлінського обліку інноваційних процесів визначається як сукупність її елементів, які відображають специфіку одержання управлінської інформації на різних стадіях життєвого циклу нововведення.

З об'єктно-утилітарного підходу інновації визначаються як:

- нова споживча вартість, основана на досягненнях науки й техніки;
- здатність до задоволення суспільних потреб ефективнішим способом.

На відміну від об'єктно-утилітарного, процесно-утилітарний підхід до визначення терміна «інновація» полягає у тому, що інновація в цьому випадку являє собою комплексний процес створення, поширення й використання нових практичних засобів.

У межах процесно-фінансового підходу під інновацією розуміють процес «інвестування в новачії», вкладення коштів у розроблення нової техніки, технології, наукові дослідження. Згідно з об'єктно-утилітарним й процесно-утилітарним підходами до визначення інновації система одержання й обробки даних – це процес аналітичної інтерпретації інформації, отриманої за допомогою системи управлінського обліку інноваційних процесів, створеної на підставі об'єктного й процесного підходів. З погляду процесно-фінансового підходу система управлінського обліку інноваційних процесів повинна задовольняти вимоги контролю за рухом грошових і фінансових потоків, пов'язаних з реалізацією інноваційних заходів.

В інноваційному процесі беруть участь підприємство-новатор, яке виходить на ринок з продуктом своєї інноваційної діяльності, і підприємство-покупець, чий інтерес полягає в придбанні нововведення. Організація збору й систематизації облікових даних для прийняття управлінських рішень у підприємства-покупця має велике практичне значення. У сучасних умовах господарювання в українській економіці варіант одержання нововведення від передових підприємств-новаторів поширеніший. Відмінність структури системи збору даних про впровадження й функціонування інновацій на такому підприємстві полягає лише в тому, що система обліку й аналізу первісних витрат підприємства-новатора у процесі розроблення й освоєння нововведення повинна бути замінена спрощенішою системою обліку витрат на придбання нововведення (технології) і його впровадження у виробництво.

Отже, організація збору, систематизації й обробки даних про стан інноваційної діяльності підприємства актуальна не тільки на етапі впровадження нововведення підприємством-новатором, але й у процесі його дифузії на ринку (поширення освоєної, реалізованої інновації в нових місцях і умовах). Відмінність полягає лише в тому, що в першому випадку потрібне досить детально організоване інформаційне забезпечення процесу розробки й впровадження, а в другому акцент зміщується на створення умов для орієнтації інформаційного потоку на моніторинг капітальних вкладень і виробничого використання нововведення [6, с. 70].

Комплексний характер інновацій, їх різнобічність і різноманітність сфер і способів використання вимагають розроблення їх класифікації. У таблиці запропоновано класифікатор інновацій, використання якого дає змогу оцінювати їх конкретніше, повніше, об'єктивніше, комплексно визначати їх результативність, а також виявляти неоднорідність інновацій і підбирати методи управління кожною з них.

Зупинимось на деяких видах інновацій, що розрізняються за сферами застосування і етапах НТП:

- технічні – з'являються у виробництві продуктів з новими або поліпшеними властивостями;
- технологічні виникають при застосуванні поліпшених, досконаліших способів виготовлення продукції;
- організаційно – управлінські – пов'язані передовсім з процесами оптимальної організації виробництва, транспорту, збуту і постачання;
- інформаційні — вирішують завдання організації раціональних інформаційних потоків у сфері науково-технічної інноваційної діяльності, підвищення достовірності й оперативності отримання інформації;

- соціальні – спрямовані на поліпшення умов праці, вирішення проблем охорони здоров'я, культури.

Класифікація інновацій [4, с. 42]

Класифікаційна ознака	Класифікаційні групування інновацій
Області застосування	Управлінські, організаційні, соціальні, промислові тощо
Етапи НТП, результатом яких стали інновації	Наукові, технічні, технологічні, конструкторські, виробничі, інформаційні
Ступінь інтенсивності	«Бум», рівномірна, слабка, масова
Темпи здійснення	Швидкі, сповільнені, затухаючі, наростаючі, рівномірні, стрибкоподібні
Масштаби	Трансконтинентальні, транснаціональні, регіональні, крупні, середні, дрібні
Результативність	Висока, низька, стабільна
Ефективність	Економічна, соціальна, екологічна, інтегральна

Різні види інновацій тісно взаємозв'язані і зумовлюють специфічні вимоги до інноваційного механізму.

За впливом на структуру виробництва можна виділити інновації чотирьох рівнів.

1. Інновації першого рівня — це інновації, які визначають розвиток технологічної основи укладу виробництва. До інновацій першого рівня належить поява нових видів робочих, енергетичних, керуючих машин, нових видів матеріалів та технологій, тобто поширення машинної системи на нові сфери застосування. Саме інновації першого рівня визначають загальну структуру виробництва.

2. Інновації другого рівня забезпечують появу нового покоління певного виробу чи технології, які кардинально поліпшують їхні властивості на основі здобутків у суміжних галузях науки та техніки. Як приклади нових поколінь інновацій можна назвати виробництво і впровадження цілком нових автомобілів, верстатів, двигунів тощо. Інновації другого рівня викликані моральним старінням техніки та технологій попередніх поколінь. Оновлюючи певний продукт чи технологію, розширюючи можливості нової техніки, устаткування, матеріалу чи технологій, вони впливають і на саму структуру виробництва, зменшуючи, наприклад потребу в техніці попередніх поколінь. З інноваціями другого рівня пов'язано формування нових і зникнення старих видів та підвидів виробництва. Тому інновації нових поколінь техніки та технологій зумовлюють тенденцію до посилення нерівномірності технічного та технологічного рівнів виробництва.

3. Інновації третього рівня спрямовані на модернізацію, часткове вдосконалення технології та виробів, розширення асортименту виробів, створення їхніх спеціалізованих модифікацій відповідно до потреб окремих категорій споживачів.

4. Інновації четвертого рівня — це переважно інновації, які реалізуються в масштабах певної виробничої дільниці, процесу, які не викликають структурних змін у виробництві. Це інновації, які дослідники зараховують до поліпшувальних [4, с. 42].

Ю. Яковець виділяє чотири види інновацій із погляду циклічного розвитку техніки:

- найбільші базисні інновації реалізують найважливіші винаходи і стають основою революційних переворотів у техніці, формування нових її напрямів, створення нових галузей. Такі інновації потребують тривалого часу й великих витрат на освоєння, зате забезпечують значний за рівнем і масштабом народногосподарський ефект; проте з'являються вони не щороку;
- великі інновації (на базі аналогічного рангу винаходів) формують нові покоління техніки у межах певного напрямку. Вони реалізуються у коротші терміни і з меншими витратами, ніж базисні інновації, але зрушення у технічному рівні й ефективності є порівняно меншими;
- середні інновації реалізують такого ж рівня винаходи й правлять за базу для створення нових моделей і модифікацій конкретного покоління техніки, заміняють застарілі моделі ефективнішими або стають розширювальною сферою застосування цього покоління техніки;
- дрібні інновації поліпшують окремі виробничі або споживчі параметри моделей техніки, що випускають на основі використання дрібних винаходів; це сприяє ефективнішому виробництву таких моделей або ж підвищенню ефективності їхнього використання .

Певіт і Уолкер виділяють сім типів інновацій, залежно від ступеня використання в них наукових знань та їхнього широкого застосування:

- 1) оснований на використанні фундаментальних наукових знань, результати яких широко застосовуються у різних сферах суспільної діяльності (ЕОМ тощо);
- 2) інновації, що також базуються на наукових дослідженнях, проте з обмеженою сферою застосування (наприклад, вимірювальні прилади для хімічного виробництва);
- 3) розроблені з використанням вже наявних технічних знань нововведення з обмеженою сферою застосування (наприклад, новий тип змішувача для сипких матеріалів);
- 4) інновації, що входять у комбінації різних типів знань в одному продукті;
- 5) використання одного продукту в різних галузях;
- 6) технічно складні нововведення, що виникли як побічний результат великої дослідницької програми (керамічна каструля, створена на основі досліджень у ході космічної програми);
- 7) застосування вже відомої техніки або методів у новій галузі.

Детальну й оригінальну типологію інновацій дав А. Пригожий. Він розділив інновації:

- за типом нововведення — на матеріально-технічні й соціальні, економічні й організаційно-управлінські, правові й педагогічні;
 - за механізмом здійснення — одиничні, дифузійні, завершені й незавершені, успішні й неуспішні;
 - за інноваційним потенціалом; радикальні, комбіновані; такі, що модифікують;
 - за особливостями інноваційного процесу — внутрішньо- та міжорганізаційні;
 - за ефективністю — ефективність виробництва й управління, поліпшення умов праці тощо.
- За характером суспільної мети розрізняють інновації:
- економічні, орієнтовані на прибуток (виробництво лікарських препаратів на експорт тощо);
 - економічні, не орієнтовані на прибуток (екологічні тощо);
 - спеціальні (військові, охорона здоров'я, освіта тощо) [3, с. 116].

Удосконалення фінансового й управлінського обліку інновацій проводиться на основі принципу автономності, тобто у масштабах господарської одиниці, яка веде повний набір бухгалтерських рахунків, може самостійно приймати рішення й розпоряджатися матеріальними й фінансовими ресурсами.

Фінансовий і управлінський облік результатів інновацій у межах господарської одиниці дасть змогу визначити внесок інноваційних процесів у збільшення власного капіталу.

Ураховуючи, що інновації – це кінцевий результат інтелектуальної діяльності (науково-технологічних досліджень, науково-технологічних відкриттів і винаходів та наукових ідей) у вигляді нового об'єкта (системи, технології, обладнання, товарів і послуг) або у вигляді об'єкта, що якісно відрізняється від попереднього аналога, обґрунтовано доцільність віднесення інновацій до окремого самостійного об'єкта бухгалтерського обліку.

Основними завданнями обліку інноваційної діяльності є: облік, аналіз і контроль за активами підприємства, які задіяні в реалізації інноваційних проектів; облік, аналіз і визначення витрат на інноваційні проекти за елементами; облік, аналіз і контроль за довгостроковими і поточними зобов'язаннями, пов'язаними з реалізацією інноваційних проектів; облік, аналіз і контроль за формуванням доходів і результатів від інноваційної діяльності підприємства; оптимізація витрат підприємства загалом й окремих його структурних підрозділів, які виникають під час інноваційної діяльності; підвищення рентабельності інноваційної продукції і збільшення вигод від впровадження інновацій; зменшення собівартості інноваційної продукції.

Висновки. Можна відзначити, що дослідження дало змогу уточнити економічну сутність інновацій з метою подальшого удосконалення обліку інноваційної діяльності підприємств, розкрити класифікацію видів інновацій, а також завдання обліку інноваційної діяльності.

1. Антонюк Л.Л. *Інновації: теорія, механізм розробки та комп'ютеризації: моногр.* / Л.Л. Антонюк, А. М. Поручник, В.С.Савчук; за ред. Л.Л.Антонюк. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с. 2. Баев Л.А. *Системный подход к определению инновации* / Л.А. Баев, В.Э. Шугуров // *Современные технологии в социально-экономических системах: сб. науч. работ.* – Челябинск : ЧГТУ, 1995. 3. Волков О.І.

Економіка й організація інноваційної діяльності / Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П.– К.: ВД «Професіонал», 2004. – 960 с. 4. Зубро С.В. Інноваційна діяльність як фактор прискореного розвитку автомобільної промисловості України / С.В. Зубро // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 1(56). – С 42 – 49. 5. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 399 с. 6. Мінаков О. Особливості бухгалтерського обліку інноваційної діяльності учасників технопарку / О. Мінаков // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2004. – №4. – С.68–74. 7. Основы инновационного менеджмента : Теория и практика : учеб. пособ. / под ред. П.Н. Завлина. – М. : Экономика, 2000. – 475 с.

УДК 657.1(043.3)

Н.О. Лоханова

Одеський національний економічний університет,
кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

ДІЮЧИЙ СТАН СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ЯК ВІДБИТТЯ КОНФЛІКТУ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ

© Лоханова Н.О., 2012

Проаналізовано стан системи обліку в Україні через оцінку ступеня задоволення інтересів засновників, менеджерів, податкових органів. Обґрунтовано шляхи пошуку консенсусу економічних інтересів з боку різних груп користувачів інформації.

In the article the state of the system of accounting in Ukraine through an assessment of the extent of satisfying the interests of the founders, management, tax authorities analysed. Ways of finding consensus of the economic interests of different groups of users of the information are identified.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Сучасний світ сьогодні заторкнуло декілька системних криз: фінансова, економічна, криза влади, технологічна, соціальна, екологічна та інші. Стан системи бухгалтерського обліку зумовлений всіма цими проблемами, наслідком чого є втрата розуміння місії обліку в розвитку економіки. Однак саме нині настав час перелому ситуації. Саме сьогодні нагальною стала потреба розробити ідеологічну основу трансформації економіки, тобто об'єднати інтереси різних учасників процесу, позиції яких донедавна були найчастіше взаємовиключними.

Через асиметрію економічних інтересів виникає більшість проблем в економіці. Своєю чергою, бухгалтерський облік, який за суттю покликаний задовольняти інформаційні потреби користувачів з метою сприяння задоволенню їх економічних інтересів, з одного боку, відображає цю асиметрію, з іншого, його нинішній стан сам по собі є наслідком впливу такої асиметрії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених частин загальної проблеми. Проблеми оцінки стану системи бухгалтерського обліку в Україні і визначення шляхів її реформування досліджено в роботах низки науковців, зокрема у працях Л.Г. Ловінської [1], С.Ф. Голова [2], М.І. Бондаря [3], А.В. Озеран [4, с. 316–319], М.С. Пушкаря [5] та багатьох інших авторів. Однак багато питань, що пов'язані із з'ясуванням причин низького рівня ефективності обліково-контрольної системи більшості вітчизняних суб'єктів господарювання і встановленням зв'язку між її станом і рівнем задоволення економічних інтересів суб'єктів ринку, продовжують залишатися дискусійними. Ці питання є особливо актуальними в умовах суттєвих інституціональних змін в Україні, які ставлять нові завдання перед бухгалтерським обліком як з теоретичного, так і з практичного погляду.

Мета статті полягає в тому, щоб надати оцінку діючого стану системи бухгалтерського обліку в Україні крізь призму задоволення/незадоволення економічних інтересів різних груп користувачів і на цих засадах з'ясувати можливі шляхи її подальшого реформування.